

MAGYAR FERENCES LEVÉLTÁR

1024 Budapest, Margit krt. 23.
Tel.: (1) 212-5628
Levéltárvezető: Dr. Borsodi Csaba

A ferences rend Magyarországon a 13. század első felében telepedett meg. 1233-ban jött létre az Esztergomi Custodia, amely rövidesen a Magyar Provincia nevet kapja.

Az 1523-ban Burgosban tartott Nagykáptalanon az akkor már több magyar provincia határait újra rendezik. A jelenleg működő két magyar ferences rendtartomány területén az elmúlt századok során több provincia működött: Provincia Sanctissimi Salvatoris, Provincia Sanctae Mariae, Provincia Bosnia Argentinae. Jelenleg két ferences rendtartomány működik Magyarországon: A Kapisztrán szent Jánosról Nevezett Magyar Ferences Rendtartomány és A Szűz Máriáról Nevezett Magyar Ferences Rendtartomány. (Utóbbi rendtartomány 40 évi kényszerű szünet után 1990-ben újjította fel tevékenységét.)

A Magyar Ferences Levéltár jelenleg az 1757-től működő Kapisztrán rendtartománynak és elődeinek iratait őrzi. A mariánus rendtartomány központi szerveinek iratai a Magyar Országos Levéltár őrizetében vannak, az egyes rendházak iratai pedig a területileg illetékes önkormányzati levéltárakban.

A levéltárban 1 levéltáros dolgozik, iratanyaga 40 ifm, amely az önkormányzati levéltárakból visszaérkező iratokkal is növekszik.

A Magyar Ferences Levéltár legjelentősebb irategyüttese: Mohács előtti oklevelek gyűjteménye, 112 db oklevél (a legrégebbi irat 1261-ből származik). A szalvatoriánus rendtartomány (Provincia Sanctissimi Salvatoris) központi iratai 1564—1899., a bosnyák bányavidéki rendtartomány (Provincia Bosnia Argentinae) tartományfőnökségének iratai 1611—1757., a kapisztrán rendtartomány (Almae Provinciae Sancti Johannis a Capestrano) tartományfőnökségének iratai 1757—1950., a ferences rendházak és plébániák iratai 1600—1950., 54 rendház és plébánia iratai, Jakosich gyűjtemény. Az anyag jelenleg a fondok szintjéig

mányzati levéltárakban őrzött, de a rendtartomány tulajdonát képező iratok begyűjtése módosíthatja a kialakított szerkezetet.

A levéltár anyagában a kutatás a levéltárossal történő előzetes egyeztetés után lehetséges.

MAGYAR PIARISTA RENDTARTOMÁNY KÖZPONTI LEVÉLTÁRA

1088 Budapest, Mikszáth Kálmán tér 1. (1444 Pf. 266.)

Tel.: (1) 138-2211

Levéltárosok: Csányi László, Koltai András

A piarista rend Magyarországon 1642-től működik. A magyar rendtartomány központi levéltárának gyűjtőköre a tartományfőnökség iratai mellett kiterjed a rendi képzés intézményeire, a rend tagjainak személyi hagyatékaira, valamint a budapesti piarista gimnáziumra és rendházra. Ezenkívül őriz iratokat megszűnt és működő rendházak és iskolák anyagából.

A levéltár dolgozóinak száma jelenleg 2 fő, iratanyaga kb. 200 ifin. Az iratok legnagyobb részét a tartomány központi kormányzatának iratai alkotják. Ennek két része közül az Archivum Vetus az 1900 előtti iratokat tartalmazza, az Archivum Novum pedig az 1850 utáni iratokat tartalmaz. Az Archivum Vetus ezen kívül több más provenienciájú iratsorozatot is őriz: így többek között tucatnyi középkori oklevelet, 18–19. századi magyar piaristák kéziratának gyűjteményét, a valamint különböző rendházakból összegyűjtött legfontosabb 17–18. századi rendtörténeti források gyűjteményét a „Fontes pro historia provinciae concinnanda” című, jórészt 17. századi köteteket tartalmazó gyűjteményt. A 20. század óta az egyes rendtagok (pl. Sík Sándor, Takáts Sándor, Friedreich Endre és Balanyi György) hagyatékai külön fondokba kerülnek. A levéltár őriz több piarista intézmény iratait is, így a budapesti, nagybecskereki, váci, veszprémi rendházakét és a kolozsvári Kalazantinumét.